

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. директора Відокремленого структурного
підрозділу «Харківський фаховий коледж
харчової промисловості Державного
біотехнологічного університету»

Ольга БОНДАРЕНКО

« 31 » серпня 2026 року

ПОРЯДОК

використання технологій штучного інтелекту
в освітньому процесі у Відокремленому структурному підрозділі
«Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного
біотехнологічного університету»

Розглянуто на засіданні

Педагогічної ради коледжу

Протокол 1 від 31 серпня 2026 року

Введено в дію з 01 09 2026 року

наказом в.о. директора коледжу

№ 10-06/141Н від 31 серпня 2026 року.

Харків – 2026

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Мета, завдання та сфера застосування	3
3. Основні терміни	3
4. Принципи відповідального використання ІІІ	4
5. Правила та межі використання ІІІ учасниками освітнього процесу	4
6. Використання ІІІ в управлінській діяльності	5
7. Академічна доброчесність, авторство та розкриття використання ІІІ	5
8. Захист даних і інформаційна безпека	6
9. Перевірка результатів та оцінювання	6
10. Порухення вимог і порядок реагування	6
11. Розподіл відповідальності	6
12. Організаційне впровадження та моніторинг	7
13. Прикінцеві положення	7
ДОДАТОК 1. Орієнтовна шкала прийнятного використання ІІІ та Матриця допустимості.	
ДОДАТОК 2. Шаблон Декларації про використання ІІІ	
ДОДАТОК 3. Пам'ятка безпечного використання ІІІ	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про відповідальне використання технологій штучного інтелекту у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж харчової промисловості Державного біотехнологічного університету» (далі – Положення, Коледж) визначає принципи, правила, межі та процедури використання систем штучного інтелекту (далі – ШІ) учасниками освітнього процесу й працівниками Коледжу.

1.2. Положення розроблено з урахуванням Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про академічну доброчесність», «Про авторське право і суміжні права», Рекомендацій МОН та Мінцифри України щодо відповідального впровадження ШІ у закладах освіти, а також внутрішніх документів Коледжу: Положення про порядок перевірки курсових/дипломних робіт (проектів) та інших робіт на наявність плагіату; Положення про внутрішню систему забезпечення якості фахової передвищої освіти.

1.3. Рекомендації для закладів освіти використано як методичну основу з урахуванням особливостей фахової передвищої освіти, освітніх програм та організації навчальної і практичної підготовки Коледжу.

1.4. Мета Положення – не безумовна заборона ШІ, а його безпечне, прозоре, критичне й доцільне використання як допоміжного інструмента, що не підміняє навчання, самостійну роботу, професійне судження та відповідальність людини.

1.5. Положення поширюється на здобувачів освіти всіх форм навчання, педагогічних та інших працівників Коледжу під час виконання навчальних, методичних, творчих, дослідницьких, організаційних і управлінських завдань.

1.6. Положення застосовується до генеративних систем ШІ, чатботів, мовних і мультимодальних моделей, інструментів створення чи редагування текстів, зображень, презентацій, аудіо, відео, коду, перекладу, аналізу даних та автоматизованого оцінювання.

1.7. Якщо вимоги Положення суперечать законодавству України, застосовуються вимоги законодавства. Положення застосовується разом з іншими чинними внутрішніми документами Коледжу.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

2.1. Мета – сприяти якості освіти, розвитку цифрової та ШІ-грамотності й удосконаленню навчально-методичної діяльності за умови дотримання академічної доброчесності, прав людини, авторських прав, конфіденційності та інформаційної безпеки.

2.2. Основні завдання: визначити зрозумілі правила використання ШІ; запобігати академічному шахрайству й поданню недостовірних відомостей; формувати навички перевірки фактів, джерел і розрахунків; захищати персональні дані та інтелектуальну власність; підтримувати створення якісних навчальних матеріалів; визначити порядок реагування на порушення та перегляду правил.

2.3. Конкретні умови використання ШІ в окремому завданні встановлює педагогічний працівник на основі Орієнтовної шкали прийнятного використання ШІ (Додаток 1) і повідомляє їх здобувачам до початку виконання. Якщо спеціальні правила не визначені, застосовуються загальні вимоги цього Положення.

3. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

Штучний інтелект (ШІ) – технології та системи, що на основі вхідних даних формують прогнози, рекомендації, рішення або контент.

Система ШІ – програмний засіб, який використовує технології ШІ для аналізу даних, генерування контенту або рекомендацій.

Генеративний ШІ – різновид ШІ для створення тексту, зображень, аудіо, відео, коду та іншого контенту.

Запит (промпт) – інструкція, питання або набір умов, які користувач передає системі ШІ.

Галюцинування ШІ – правдоподібна за формою, але неточна, вигадана або непідтверджена інформація, сформована системою.

ШІ-грамотність – знання та навички оцінювання можливостей, обмежень, ризиків і наслідків використання ШІ.

Декларація про використання ШІ – повідомлення про те, чи використовувався ШІ, для яких операцій і як перевірено результат.

4. ПРИНЦИПИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ

Людиноцентричність: остаточні рішення, оцінки та висновки ухвалює уповноважена людина.

Академічна доброчесність: ШІ не використовується для приховування несамоїїної роботи або обходу правил оцінювання.

Прозорість: використання ШІ розкривається в обсязі, передбаченому завданням.

Критичність: факти, посилання, формули, числа й висновки перевіряються.

Безпека: не передаються персональні, конфіденційні чи службові дані без належних підстав і дозволу.

Законність: дотримуються авторські права, права на зображення та голос, ліцензії й вимоги законодавства.

Рівність і доступність: ШІ не має створювати необґрунтованих переваг або дискримінаційних умов.

Доцільність: інструмент має відповідати меті завдання та не створювати невиправданих ризиків.

5. ПРАВИЛА ТА МЕЖІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

5.1. Загальні межі допустимого використання:

Учасники освітнього процесу мають право використовувати ШІ як допоміжний інструмент для пояснення складних понять, створення тренувальних вправ, ідей пошуку, мовного редагування, перекладу, підготовки чернеток чи схем, а також для пошуку помилок у програмному коді. Межі дозволеного для конкретних завдань деталізуються в Матриці допустимості (Додаток 1).

5.2. Права та обов'язки здобувачів освіти:

- Здобувачі мають право використовувати ШІ в межах, визначених викладачем для конкретного завдання. Сам факт використання ШІ не є автоматичним порушенням доброчесності.
- Здобувачі зобов'язані самостійно осмислити зміст роботи, бути здатними пояснити логіку розрахунків та висновків, а також зберегти чернетки та проміжні результати для підтвердження авторства.
- Усі фактичні дані, цитати, статистичні показники та бібліографія, отримані через ШІ, мають бути перевірені за надійними першоджерелами.

5.3. Права та професійна відповідальність педагогічних працівників:

- Педагогічні працівники мають право відмовитися від ШІ для підготовки лекційних матеріалів, лабораторних робіт, тестів, критеріїв оцінювання та кейсов.
- Викладач несе повну професійну відповідальність за навчальний контент, створений за допомогою ШІ, і зобов'язаний перевірити його на точність та відповідність чинним ДСТУ й освітній програмі.

- Викладач має право дозволити, обмежити або повністю заборонити ІІІ для конкретного завдання, заздалегідь погодившись про це здобувачів.

5.4. Категоричні заборони в освітньому процесі:

- **Для здобувачів:** Забороняється повна автоматична генерація тексту роботи; видача згенерованого матеріалу за власний результат; приховане використання ІІІ під час контрольних робіт, модулів чи запитів; підробка документів, підписів, друкованих або результатів виробничої практики.

- **Для викладачів:** Забороняється приймати рішення щодо оцінювання, успішності, допуску до захисту або дисциплінарних випробувань на підставі автоматизованого висновку ІІІ чи показників ІІІ-детекторів.

5.5. Звернення щодо безпеки даних:

всім учасникам освітнього процесу суворо заборонено вводити у відкриті системи ІІІ персональні дані, відомості про успішність, паролі, екзаменаційні матеріали з обмеженим доступом, внутрішні службові документи та неопубліковані роботи інших осіб.

6. ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

6.1. ІІІ може застосовуватися виключно як допоміжний інструмент для проєктів документів, структурування інформації, мовного редагування та аналізу знеособлених даних. Документи, підготовлені за допомогою ІІІ, до підписання або оприлюднення обов'язково перевіряє відповідальний працівник на предмет фактичної точності та відповідності вимогам діловодства. Забороняється доручати ІІІ самостійно ухвалювати юридично чи організаційно значущі рішення щодо учасників освітнього процесу.

7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, АВТОРСТВО ТА РОЗКРИТТЯ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ

7.1. Використання ІІІ розглядається у взаємозв'язку з вимогами академічної доброчесності, авторського права та Положення Коледжу про перевірку робіт на наявність плагіату. Показники ІІІ-детектора в антиплагіатній системі (зокрема StrikePlagiarism) не встановлюють автоматично факт порушення, а використовуються як індикатор для призначення додаткового усного захисту або співбесіди з автором роботи.

7.2. Особа, від імені якої подається робота або документ, відповідає за перевірку, коректність, законність використання та належне зазначення запозичень. Система ІІІ не звільняє від відповідальності за зміст.

7.3. Якщо завдання передбачає самостійне створення змісту, не можна подавати істотний текст, аналіз, розв'язання чи висновки, згенеровані ІІІ, як власний результат без розкриття такого використання.

7.4. Для курсових та дипломних робіт (проєктів) заповнення та долучення Декларації про використання ІІІ (Додаток 2) є обов'язковим. Декларація додається до пакета документів роботи та зберігається разом із нею в архіві Коледжу.

7.5. Усі джерела, запропоновані ІІІ, перевіряються за першоджерелами. Неіснуючі або неперевірені джерела не включаються до списку літератури. Синтетичні зображення, аудіо чи відео позначаються відповідно до правил безпеки (Додаток 3), коли без такого позначення аудиторія може бути введена в оману.

8. ЗАХИСТ ДАНИХ І ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

8.1. Перед використанням сервісу слід оцінити, які дані передаються, хто матиме до них доступ, чи зберігаються запити й результати та чи можуть вони використовуватися для навчання моделі. Основні правила безпеки викладені в Пам'ятці (Додаток 3).

8.2. Заборонено вводити у відкриті або не погоджені Коледжем системи ІІІ персональні дані; паролі й коди доступу; медичні, фінансові чи дисциплінарні відомості; неопубліковані службові документи, договори та внутрішні звіти; роботи інших здобувачів і екзаменаційні матеріали з обмеженим доступом.

8.3. Для навчальних цілей слід використовувати вигадані, знеособлені або відкриті дані. Вилучення імені не гарантує анонімності, якщо людину можна ідентифікувати за іншими ознаками.

8.4. Уразі випадкового передавання конфіденційних даних або виявлення ризику витоку користувач невідкладно повідомляє керівника та визначену Коледжем відповідальну особу з питань інформаційної безпеки.

9. ПЕРЕВІРКА РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ

9.1. До використання результат ІІІ перевіряється. Мінімальна перевірка включає звірення фактів із першоджерелами; перевірку розрахунків, одиниць вимірювання й логіки висновків; перевірку цитат, дат, назв і посилань; оцінку упередженості, неповноти та ризиків порушення прав.

9.2. Для питань безпеки праці, технічних параметрів обладнання, фінансових розрахунків і права результат ІІІ не може бути єдиним джерелом рішення.

9.3. Критерії оцінювання та дозволені межі використання ІІІ повідомляються заздалегідь. Якщо є обґрунтовані сумніви щодо самостійності роботи (навіть за наявності Декларації згідно з Додатком 2), викладач може провести співбесіду, попросити пояснити хід роботи, переглянути проміжні матеріали або запропонувати аналогічне завдання.

10. ПОРУШЕННЯ ВИМОГ І ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ

10.1. Можливі порушення: приховане використання ІІІ всупереч умовам завдання; подання згенерованого матеріалу як самостійного результату; вигадані посилання чи фальсифіковані дані; порушення авторських прав; передавання конфіденційної інформації; створення шкідливого або оманливого контенту.

10.2. Особі повідомляють суть сумніву й надають можливість пояснити використані інструменти та обставини виконання. Висновок не може ґрунтуватися виключно на стилістичних ознаках або автоматичному детекторі.

10.3. За результатами розгляду можуть застосовуватися консультація, доопрацювання, повторне виконання завдання, оцінювання за оголошеними критеріями або передання матеріалів на розгляд у порядку, визначеному внутрішніми документами.

10.4. Питання академічної доброчесності розглядаються відповідно до законодавства й чинних положень Коледжу. Заходи впливу мають бути обґрунтованими та пропорційними. Особа має право надати пояснення й оскаржити рішення в установленому порядку.

10.5. Добросовісну помилку, яку особа визнала та виправила, слід відрізнити від умисного обману.

11. РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

11.1. Директор забезпечує організаційні умови впровадження Положення та визначає відповідальних осіб у межах повноважень.

11.2. Заступники директора, завідувачі відділень і голови циклових комісій організовують ознайомлення працівників, сприяють обміну практиками та повідомляють про системні ризики.

11.3. Педагогічні працівники встановлюють умови використання ІІІ в завданнях згідно зі Шкалою прийнятності використання (Додаток 1), перевіряють матеріали й забезпечують об'єктивне оцінювання.

11.4. Здобувачі освіти відповідають за дотримання умов завдання, достовірність поданих результатів, розкриття використання ІІІ та збереження конфіденційності даних.

11.5. Це Положення не встановлює нових видів стягнень, не передбачених законодавством.

12. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ

12.1. Коледж сприяє підвищенню ІІІ-грамотності через методичні заходи, консультації, обмін досвідом та розповсюдження інформаційних Пам'яток (Додаток 3).

12.2. Рекомендовано зазначати в завданні одну з моделей використання ІІІ на основі Додатка 1.

12.3. Циклові комісії можуть розробляти предметні рекомендації, якщо вони не суперечать цьому Положенню.

12.4. Моніторинг здійснюється в межах внутрішньої системи забезпечення якості освіти: аналіз звернень, узагальнення практик, опитування та перегляд методичних підходів.

12.5. Перед використанням нового сервісу оцінюються призначення, умови обробки даних, безпекові ризики й придатність для освітнього процесу.

12.6. У разі змін законодавства, технологій або внутрішніх освітніх процесів Положення підлягає обов'язковому перегляду.

13. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

13.1. Положення розглядається та затверджується Педагогічною радою Коледжу й вводиться в дію наказом директора.

13.2. Положення набирає чинності з дня, визначеного наказом про введення його в дію.

13.3. Зміни та доповнення затверджуються в тому самому порядку.

13.4. Положення доводиться до відома працівників і здобувачів освіти та оприлюднюється на офіційному вебсайті Коледжу.

13.5. Неврегульовані питання вирішуються відповідно до законодавства України та інших чинних нормативних документів Коледжу.

ОРІЄНТОВНА ШКАЛА ПРИЙНЯТНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІІІ

Режим	Що дозволено	Очікування
А. Без ІІІ	Виконання без інструментів ІІІ.	Самостійний результат.
Б. Допоміжне використання	Пояснення понять, тренувальні запитання, ідеї, мовна перевірка.	Власний зміст, перевірка результатів.
В. З розкриттям	Чернетки, структура, окремі фрагменти, візуальні матеріали чи аналіз.	Декларація (Додаток 2), перевірені джерела, пояснення внеску.
Г. Інтегроване використання	Порівняння відповідей ІІІ, аналіз помилок та оцінка якості.	Критичний аналіз і обґрунтовані висновки.

МАТРИЦЯ ДОПУСТИМОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В КОЛЕДЖІ

Вид навчальної діяльності / роботи	Що ДОЗВОЛЕНО робити з ІІІ	Що КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО
Поточні домашні завдання, реферати	• Пошук ідеї та плану: генерування концепцій робіт, побудова логічної структури (плану) реферату. • Аналіз текстових масивів: узагальнення великих статей, виділення головних тез із навчальних матеріалів. • Мовний асистент: виправлення стилістичних помилок, перефразування складних речень. • Навчальний консультант: генерування аналогічних прикладів чи квізів для самоперевірки. • Переклад: допомога в роботі з іншомовними академічними матеріалами.	• Повна автоматична генерація всього тексту роботи. • Здача згенерованого тексту реферату чи відповідей як власного результату. • Автоматичне написання есе на задану тему (оскільки есе має містити особисті рефлексії автора). • Приховане використання інструментів без повідомлення викладача.
Курсові та дипломні роботи (проекти)	• Побудова архітектури роботи: формування плану, логічного розподілу матеріалу по розділах. • Пошук наукових напрямів: збирання інформації про сучасні тренди та технології у досліджуваній сфері. • Допомога в програмуванні: генерація	• Генерація аналітичних розділів робіт, що описують результати власних експериментів. • Розрахунок технологічних, інженерних чи економічних параметрів проекту.

	шаблонів або фрагментів коду, пошук синтаксичних помилок (дебаг) у коді. • Оформлення та візуалізація: структура таблиць, технічне форматування тексту за ДСТУ, ідеї дизайну схем. • Підготовка до захисту: створення структури презентації, написання тез та сценаріїв виступу (промови) перед комісією.	• Створення вигаданих («фейкових») бібліографічних посилань, законів чи літературних джерела (галюцинації). • Подання роботи на захист без заповненої Декларації про використання ШІ. • Спроби обійти перевірку на плагіат у системі <i>StrikePlagiarism</i> шляхом маскуванню ШІ-тексту.
Іспити, модульний контроль, сесія	• Використання ШІ заборонено на 100% за замовчуванням під час самого процесу контролю (діє Рівень А). • <i>Виняток:</i> Дозволено використовувати ШІ виключно під час підготовки до сесії (наприклад, створення флеш-карток, інтерактивних квізів, роз'яснення тем з конспекту).	• Будь-яке приховане використання чатботів безпосередньо під час написання контрольних робіт, тестів чи іспитів. • Автоматичне генерування відповідей на екзаменаційні білети в синхронному чи асинхронному режимах.
Виробнича та переддипломна практика	• Оформлення документації: створення шаблонів звітів, структурування щоденника практики за днями, допомога у формулюванні звітів згідно з вимогами діловодства. • Підготовка презентацій: створення графічних елементів, звітних презентацій для демонстрації результатів практики на підприємстві.	• Фальсифікація чи фабрикація цифрових показників діяльності підприємства. • Повний автоматичний опис виробничих процесів без особистої присутності на базі практики. • Підробка відгуків керівників, підписів чи печаток за допомогою генеративних інструментів.

ШАБЛОН ДЕКЛАРАЦІЇ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Я, _____, здобувач(ка) освіти групи _____, повідомляю що під час виконання курсової/дипломної роботи (проекту) на тему: «_____»

мною було використано технологію штучного інтелекту для виконання таких завдань:

- ☐ пошук концепцій, формування плану, структурування розділів;
- ☐ пояснення понять або навчальна консультація;
- ☐ мовне редагування, виправлення стилістичних помилок, переклад;
- ☐ створення чи редагування зображень, оформлення таблиці, схеми, структури презентації, ідеї візуалізації;
- ☐ інше (вказати конкретно): _____.

Перелік використаних ШІ-платформ (наприклад, ChatGPT, Claude, Gemini тощо):

Я особисто перевінив(ла) всю фактичну інформацію, формули, розрахунки, нормативні акти та бібліографічні джерела, запропоновані ШІ, за допомогою офіційних першоджерел.

Я усвідомлюю, що остаточний зміст роботи є результатом моєї праці, і я несу повну відповідальність за його достовірність та оригінальність.

Дата: _____ Підпис: _____

ПАМ'ЯТКА БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШІ

- Не вводьте в ШІ персональні дані, паролі, службові документи та конфіденційні відомості.
- Перевіряйте факти за першоджерелами: ШІ може вигадувати дати, нормативні акти, цитати й посилання.
- Не подавайте згенеровану роботу як власну, якщо завдання вимагає самостійного виконання.
- Повідомляйте про використання ШІ шляхом подання Декларації (Додаток 2), коли цього вимагає викладач.
- Зберігайте власні чернетки, розрахунки та проміжні результати для підтвердження авторства.
- Не використовуйте ШІ для фальсифікації документів, звітів з практики чи експериментів.
- Не вважайте автоматичний детектор ШІ остаточною і беззаперечним доказом порушення.
- Перевіряйте умови сервісу, ліцензії та правила обробки даних конкретної ШІ-платформи.
- За кінцевий результат і прийняті рішення завжди відповідає людина, яка його використовує.

НОРМАТИВНА ТА МЕТОДИЧНА ОСНОВА

Закон України «Про освіту».

Закон України «Про фахову передвищу освіту».

Закон України «Про академічну доброчесність».

Закон України «Про авторське право і суміжні права».

Закон України «Про захист персональних даних».

Положення про порядок перевірки курсових/дипломних робіт (проектів) та інших робіт на наявність плагіату у ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ».

Положення про внутрішню систему забезпечення якості фахової передвищої освіти у ВСП «Харківський фаховий коледж харчової промисловості ДБТУ».

Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти (МОН/Мінцифри, 2025).